

Sèrie «Lonchas», núm. 21**Text: JORDI PUIG CASTELLANO**

America Sánchez (Juan Carlos Pérez Sánchez)

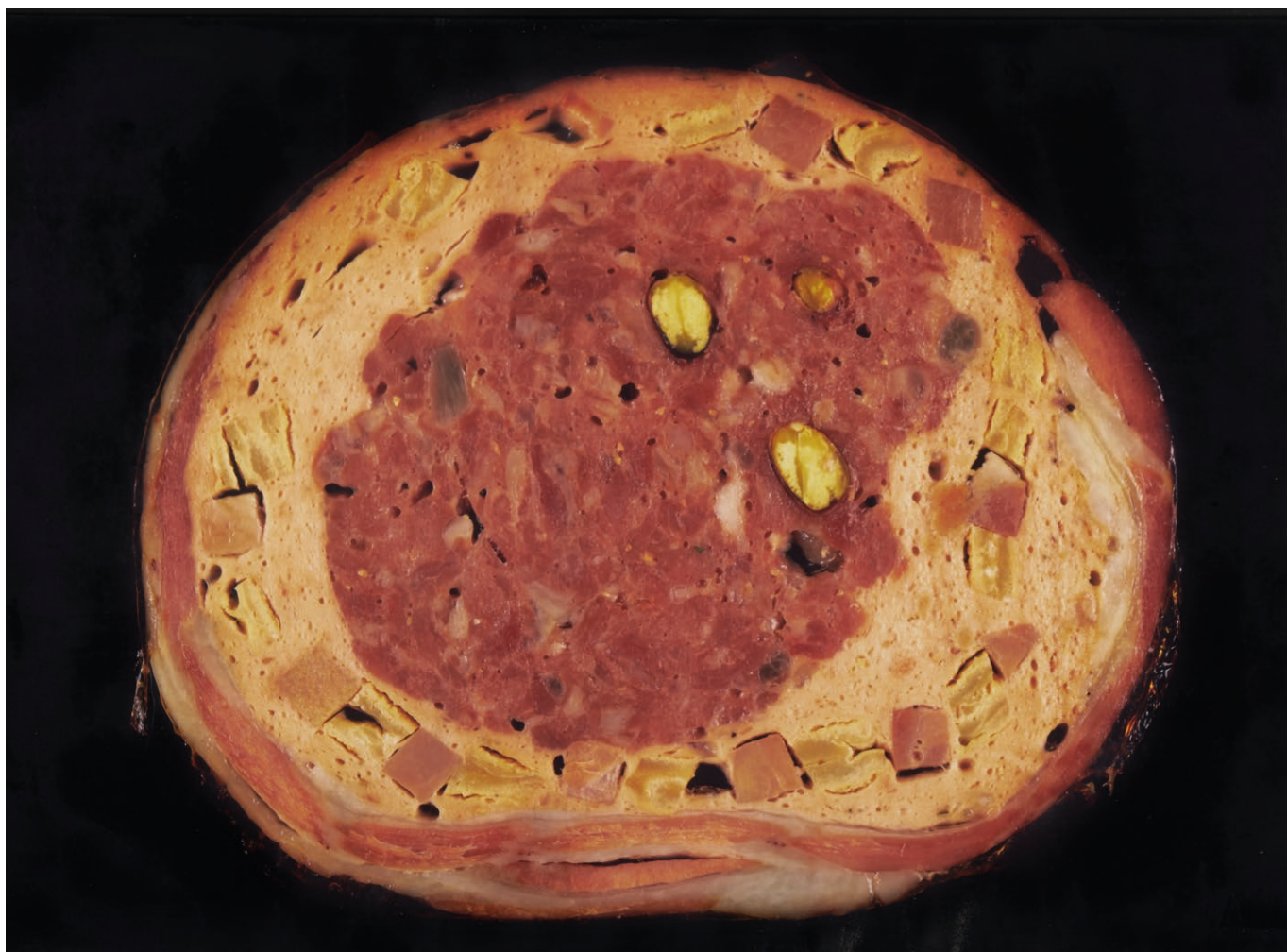
1992

Fotografia

43 x 60 cm

Museu d'Art de Girona. Núm. reg. 137.596. Dipòsit Generalitat de Catalunya. Col·lecció Nacional d'Art

America Sánchez (Buenos Aires, 1939) és un artista irònic, curios i versàtil amb una llarga trajectòria en el disseny, la fotografia, el fotomuntatge, la cal·ligrafia *outsider* i el dibuix. Instal·lat a Barcelona des de 1965, la seva influència en el desenvolupament gràfic català dels setanta als noranta és indiscutible, tant per la brillantor de la seva obra com per la seva feina com a docent. Ha estat reconegut amb diversos premis com el Premio Nacional de Diseño el 1992 i el Premi Ciutat de Barcelona el 2001. Ha celebrat exposicions retrospectives en institucions rellevants d'àmbit estatal i internacional. La seva obra es troba en col·leccions de renom com ara al Museu del Disseny de Barcelona, la Biblioteca de Catalunya, l'IVAM i el MoMA de Nova York. Retirat de la vida professional, en els darrers anys ha centrat el seu interès en la pràctica del dibuix.

L'America Sánchez que jo vaig conèixer està lluny d'aquell jove dissenyador argentí que va aterrar a la Barcelona de 1965 i que, en poc temps, es va convertir en protagonista visual de la ciutat a partir del seu treball en la creació de símbols, en la identitat corporativa, el cartellisme, la tipografia, la publicitat o el disseny editorial. Però la seva obra personal és molt més àmplia. Abraça el dibuix, la fotografia, el collage i, per sobre de tot, l'experimentació.

Us proposo uns exemples del seu treball que il·lustren trets que el defineixen:

1. La utilització de l'acumulació: Sánchez és un creador que sap aprofitar la quantitat com a recurs per aprofundir en la seva pràctica artística, com a *Floquet de Neu* (1971), on crea un mural a partir de 240 postals manipulades i on ja veiem la seva habilitat per transformar materials quotidians en una creació única i significativa.

L'obra culminant d'aquest tret característic és el llibre *Barcelona gràfica* (Gustavo Gili, 2001). Aquest treball ens mostra 2.000 imatges de la gràfica popular trobada als carrers de Barcelona. Aquí, l'autor fa una labor de documentació patrimonial excel·lent, que ha estat aclamada com una apologia als detalls que passen desapercebuts, alhora que celebra la vida i l'essència popular de la ciutat.

2. La reivindicació de la gràfica popular: el cartell del Mercat del Ram de Vic de l'any 2001.

La proposta parteix de la cal·ligrafia que Francisco Epelde utilitzava per destacar les ofertes del dia a la botiga de queviures Lafuente del carrer Ferran de Barcelona. El dissenyador rescata i reinterpreta un element gràfic quotidià i l'incorpora a l'àmbit artístic.

3. L'experimentació: la seva habilitat per utilitzar diferents materials i formats, com a la sèrie «Polaroids SX-70». A través d'aquestes instantànies, America Sánchez ens convida a endinsar-nos en la seva visió íntima del món. Ens diu: "El polaroid permet, d'una banda, visualitzar la imatge d'una manera immediata i, de l'altra, dibuixar-gravar sobre la seva superfície i fer intervencions gràfiques amb grans possibilitats d'obtenir resultats casuals i atzarosos en els quals, després, poden afegir-s'hi tintes o pintures".

I, finalment, voldria recordar la impressió que em van provocar les primeres peces seves que vaig veure: les imponents imatges de la sèrie «Jamón Ibérico» (1998).

Amèrica Sánchez (Juan Carlos Pérez Sánchez), Sèrie «Lonchas», núm. 21 (detall), 1992. Museu d'Art de Girona, Núm. Reg. 137.596. Dipòsit Generalitat de Catalunya.

Però anem a la peça que ens ocupa. L'any 2008, Josep de Calassanç Laplana, director del Museu de Montserrat, em va demanar l'opinió sobre possibles projectes expositius de fotografia. Jo sempre defujo les propostes clàssiques i, per tant, li vaig suggerir el treball d'America. La meva gran sorpresa va ser, uns mesos més tard, assabentar-me que «Lonchas» (1992) s'hi exposaria. La peça que ens ocupa pertany a aquesta sèrie.

La *Loncha* núm. 21 forma part del conjunt de talls d'embotit fotografiats amb la fredor d'un projecte científic, amb fons fosc, neutre, centrat. Un exercici molt plàstic on allò més interessant del procés creatiu és la decisió de fotografiar-ho.

Si analitzem la imatge veurem el següent: té un nucli de carn picada (vermella) barrejada amb fruits secs (verds). El nucli està envoltat d'una capa blanquinosa, possiblement a base de molla de pa, llet i ou i barrejada amb talls quadrats de carn no picada. Finalment, tanquen el cercle uns talls fins de cansalada a mode d'embolcall. Els ingredients estan agrupats amb voluntat estètica. A diferència d'un tall de llonganissa —on el carnisser només cerca el gust i és l'atzar el que acabarà generant l'estètica d'un tall d'embotit—, aquí estem davant no tan sols d'un exercici de mirar el que altres no miren, sinó d'un homenatge a l'estètica *outsider*, la del xarcuter, que només cerca l'aparença agradable d'un plat (estètica instantània), i no el de l'exercici pausat de l'observació que és el que ens proposa America Sánchez. Com en el cartell de Vic, el dissenyador rescata un element gràfic popular per incorporar-lo a l'àmbit artístic.

Quan em vaig topar amb America Sánchez, a mitjan dels noranta, ell ja tenia la feina feta, però seguia essent tan perillós com un nen amb un llapis a la mà. Sorneguer, t'escoltava, i et parlava de ballar salsa, del seu club de dibuix, mentre et proposava reptes, fins al punt que no sabies si parlaves amb l'amic o amb el mestre. L'any 1997, mentre jo feia les fotografies per al llibre *Jocs i Juguets*, ens vam trobar al Museu del Joguet de Catalunya, a Figueres. A mig dinar a Cal Gran de Lladó, a la consulta sobre com abordar el projecte, em va respondre: "Enquadra la imatge, busca l'equilibri fins que consideris que està bé, fins que ho donis per bo, i en el moment en què ja no tocaries res més, llavors, amplia una mica més (supera't!)". Sempre més he tingut en compte aquest consell.

La seva mirada única i la seva passió per l'art han inspirat i continuaran inspirant tots aquells que tenim el plaer de contemplar la seva obra, ja sigui en un museu o tot passejant pels carrers d'una ciutat.

Acabem amb un lema d'America davant del dubte del creador: "Tú hazlo. Y si no les gusta, que se jodan".